

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib I.Sc)

परीक्षा : डिसेंबर-२०२४

सत्र - १

विषय : माहिती संप्रेषण आणि समाज (ML24-115, ML23-114)

दिनांक : ०५/१२/२०२४	गुण : १००	वेळ : स.१०.०० ते दु.१.००
सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.		

- प्र.१ योग्य पर्याय निवडा (१०)**
१. माहिती म्हणजे ----- केलेला डेटा होय.
अ) निर्मिती ब) प्रक्रिया
क) साठवणूक ड) एकत्रीकरण
 २. प्रथम आंतरराष्ट्रीय कॉपीराइट परिषद कोठे भरली ?
अ) बर्ने ब) जपान
क) अमेरिका ड) भारत
 ३. माहितीचे रुपांतर हि संज्ञा बिस्मन यांनी ----- या ग्रंथात प्रथम वापरली.
अ) माहिती प्रणाली सेवा आणि केंद्र ब) फाईव्ह लॉज ऑफ लायब्ररी
क) द पंजाब लायब्ररी प्रीमियर ड) यापैकी नाही
 ४. ----- हा माहितीचा सर्वात लहान घटक आहे.
अ) डेटा ब) व्याप्ती
क) महत्त्व ड) वरिल पैकी सर्व
 ५. ----- यांनी पी.एच.डी. ही पदवी सर्वप्रथम मिळवली.
अ) डॉ. बी. बी. कृष्णराव ब) एम विश्वेश्वरा
क) श्री. अस्तदुल्ला ड) सयाजीराव गायकवाड
 ६. स्वातंत्र्यपूर्व काळात सयाजीराव गायकवाड महाराजांनी इ.स.-----मध्ये संस्थानात नवीन ग्रंथालये स्थापन केली.
अ) १९२१ ब) १९११
क) १९३१ ड) १९४१
 ७. इंपिरिअल ग्रंथालयाचे ग्रंथपाल ----- यांनी इ.स.१९३५ मध्ये पुर्ण वेळ पदविका वर्ग सुरु केले.
अ) सयाजीराव गायकवाड ब) डॉ. बी. बी. कृष्णराव
क) श्री. अस्तदुल्ला ड) एम विश्वेश्वरा
 ८. इ.स.----- मध्ये ग्रंथपालनाचा अभ्यासक्रम अमेरिकेमध्ये मेलविल ड्युई यांनी सुरु केला.
अ) १८८७ ब) १८७७
क) १८९७ ड) १८६७
 ९. ----- इ.स.१९३५ मध्ये ग्रंथालयशास्त्राचे वर्ग मराठी माध्यमामधून चालविण्यास सुरुवात केली.
अ) पुणे ग्रंथालय संघाने ब) महाराष्ट्र ग्रंथालय संघाने
क) अमेरिका ग्रंथालय संघाने ड) यापैकी नाही
 १०. लायब्ररीज आर टू बी पेड फॉर असा विचार सर्वप्रथम ----- यांनी मांडला.
अ) गार्डन थॉमसन ब) विल्यम मार्टिन
क) डोनाल्ड अर्कहर्ट ड) ए.डी. डीकीन्सन

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)**
१. लासवेल यांचे संप्रेषण प्रारूप स्पष्ट करा.
 २. ज्ञान व्यवस्थापन ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 ३. माहिती समाजाचे प्रारूप स्पष्ट करा.

- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. डिजिटल युगात कॉपीराईट कायद्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 २. माहितीची संकल्पना स्पष्ट करा. माहिती हस्तांतरण चक्र स्पष्ट करा.
 ३. ग्रंथपालन व माहितीशास्त्राचे शिक्षण व भारतामधील विकास याबद्दल सविस्तर माहिती द्या.
- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. कॉपीराईट संरक्षणाची तत्वे
 २. माहिती - एक विक्रिय वस्तू
 ३. अंकीय ग्रंथालये

English Translation

Information Communication & Society (ML24-115/ ML23-114)

-
- Q. 1 Choose the correct option** (10)
1. Information is ----- data
 - a) Creation
 - b) Process
 - c) Storage
 - d) Consolidation
 2. First international copyright conference was held in _____
 - a) Berne
 - b) Japan
 - c) America
 - d) India
 3. Information conversion was first used by Bisman in the book _____
 - a) Information systems, services and centres
 - b) Five laws of library science
 - c) The Punjab library Primer
 - d) None of the above
 4. _____ is the smallest unit of information
 - a) Data
 - b) scope
 - c) Importance
 - d) All of above the
 5. Who acquired Ph. D in library science for the first time?
 - a) Dr. B.B. Krishnarao
 - b) M. Vishveshwara
 - c) Shri Adadullah
 - d) Sayagirao Gaikwad
 6. Sayajirao Gaikwad Maharaj in the pre-independence era. New libraries were established in the institute in _____
 - a) 1921
 - b) 1911
 - c) 1931
 - d) 1941
 7. Librarian of the Imperial Library _____ etc. In 1935 full time degree classes were started
 - a) Sayagirao Gaikwad
 - b) Dr. B.B. Krishnarao
 - c) Shri Adadullah
 - d) M. Vishveshwara
 8. In _____, librarianship course was started in America by Melville Dewey
 - a) 1887
 - b) 1877
 - c) 1897
 - d) 1867
 9. _____ In 1935, library science classes were started through Marathi medium
 - a) Pune Library Association
 - b) Maharashtra Library Association
 - c) America Library Association
 - d) None of the above
 10. Who has laid down the concept that libraries are to be paid for _____
 - a) Garden Thomson
 - b) William Martin
 - c) Donald Urquhart
 - d) A D Dickinson

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Explain the communication model by Lasswell?
2. Explain the concept of knowledge management?
3. Explain the nature of information society?

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

1. Explain the importance of legislation in digital environment?
2. What is information? Explain the information transfer cycle?
3. Give detailed information about library and informatics education and development in India?

Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)

1. Copyright protection principles
 2. Information as a commodity
 3. Digital Library
-